

„Toto je rodopis Abrahamova syna Izáka: Abraham zplodil Izáka. Izákovi bylo čtyřicet let, když si vzal za ženu Rebeku, dceru Aramejce Betúela z Rovin aramských, sestru Aramejce Lámana. Izák prosil Hospodina za svou ženu, protože byla neplodná. Hospodin jeho prosby přijal, a jeho žena Rebeka otěhotněla. Děti se však začaly v jejím těle strkat. Tu řekla: „Je-li tomu tak, co mě čeká?“ A šla se dotázat Hospodina. Hospodin jí řekl: „Ve tvém životě jsou dva pronárody. Oba národy se rozejdou, jen co z tebe vyjdou. Jeden národ bude zdatnější než druhý, bezpočetný bude sloužit počtem skrovnějšímu.“

Potom se naplnily dny, kdy měla родit. A hle, v jejím životě byla dvojčata. První vyšel celý červeno-hnědý a chlupatý jako kožíšek; toho pojmenovali Ezau. Potom vyšel jeho bratr a rukou držel Ezaua za patu; ten dostal jméno Jákob. Při jejich narození bylo Izákovi šedesát let. Když chlupci dospěli, stal se Ezau mužem znalým lovu, mužem pole, kdežto Jákob byl muž bezúhonný a sídlil ve stanech. Izák miloval Ezaua, protože z lovu měl co do úst, kdežto Rebeka milovala Jákoba.

Jákob jednou připravil krmí. Tu přišel Ezau z pole znavený a řekl Jákobovi: „Dej mi zhltnout trochu toho červeného, toho krvavého, jsem znaven k smrti.“ Proto se jmenuje Edóm (to je Červený). Jákob však řekl: „Prodej mi dnes své prvorozenství!“ Ezau na to odvětil: „Stejně mám blízko k smrti, k čemu je mi prvorozenství!“

Jákob řekl: „Odpřísáhní mi to dnes.“ A on mu to odpřísáhl, a tak své prvorozenství prodal Jákobovi. Jákob dal pak Ezauovi chléb a čočkovou krmí. Ten pojedl, napil se, vstal a odešel. Tak Ezau pohrdl prvorozenstvím.“

(Genesis 25:19-34)

Žalm 119:105-112, Dopis do Říma 7:15-25, Evangelium Matoušovo 13:1-23

Co můžeme a co nezmůžeme

Asi jste to taky slyšeli: Manželství je složitá věc. Když se dají dohromady lidé různého stavu, původu a náboženství, nedělá to dobrotu. Tohle tvrzení má ale i své oběti. S pláčem mi vyprávěli vesničané na různých místech mého působení, kolik bolesti a trápení přineslo otcovské prosazování tohoto názoru. Vždyť: „*Láska je silná jako smrt!*“ Zvláště mezi lidmi jiného náboženství a stavu. Jako by vždycky dělalo dobrotu, když si vezme Honzík z horního konce vesnice tu Lucku z dolního konce...¹

Jsou věci, které ovlivnit nemůžeme a také jsou ty, se kterými se dá hnout. Zápas o rodinu a pokračování rodu je zápasem o budoucnost. Žijeme tím všichni. Tím spíše budoucí Izrael. Ale mluvit do manželství kolem svatby či rozvodu, to je opravdu mimo. Samozřejmě: Soužití dvou lidí a děti na cestě, jejich výchova, to vše hraje v manželství a rodině velkou roli. Jde o budoucnost a úkoly, které s ní souvisí. Ale pozor, je to tenký led.² Lépe je být blízko, poslouchat, nekomentovat a pokud něco, tak se modlit... Vždyť Hospodin je ten, který může něco změnit!

Izák má svou Rebeku, kterou si velice zamiloval, jak vypráví kniha Genesis. Svatba byla vlastně domluvená. Při námluvách to cinkalo zlatem. Podle přání Abrahamova si Izák si neměl brát nikoho z té Kenánské „vesnice“. Ač se Izák sám moc do výběru nekládal, nechal to na vybraném preceptorovi či dohazovači, kterého poslal tatínek Abraham do rodin aramejských, zdá se, že byl nakonec spokojen. Dohazovač měl vybrat některou z příbuzných. Při výběru se vážně strchoval, hodně se za to modlil a nakonec nevěstu získal a vedl do země zaslíbené. Zase ty modlitby.

Jenže Rebeka nemohla mít děti. Špatně Izákovi vybrali? A čím to byla vina? Když jsem zmínil zásahy rodičů a komunity do výběru partnera, musím zmínit i komentování soužití mladých manželů. Kolik bolesti způsobí nemastné a neslané rady bezdětným manželům. Měli tohle a tamto a na vině je zcela určitě jejich divný životní styl a podobně. Dlouho čekali... Kdo ví, co dělali! Měli jsme ve Sněmovně jednoho poslance, který jakékoliv své vystoupení věnoval porodnosti. Ač byl lékařem na ušním, nosním a krčním oddělení, měl vždy jasnou radu pro rodičky. Pamatuji poslankyni, která ve faktické poznámce odvětila s údivem: „Víte vůbec o čem mluvíte?!“ Tady je třeba ztichnout a modlit se. Vždycky jde o více, než o finanční motivaci a životní styl. Tady se dotýkáme tajemství.

¹ Píseň písní 8:6

² Ženy nevěstu začepí a tím ji vezmou do svého klanu a kdyby na ni byl ten její zlý, nestaral se o ni, tak se najde tetička, která mu domluví... Vesnice měla svou spravedlnost. Ale fungovala různě, někdy taky ne... Vůbec ne.

Izák se za svou ženu modlil. A ona se také modlila. Šla se zeptat Hospodina, když viděla, že se v jejím životě perou dva potomci. Udělala to jistě tak, jak byla naučena, Hospodin odpovídá všem, nezáleží na věrouce. Katolička by šla přes Pannu Marii a evangelička skrze Krista Pána. A hinduistka? Vlastně nevím! A zcela jistě by Hospodin odpověděl všem. Všimněte si, co je tu modliteb. Tak malý kus textu...

Rebeka dostává odpověď, která je za milión: Skrovnější, menší bude velet početnějšímu, logika, kterou je třeba si pamatovat. To je pravidlo, které jsme zapomněli! To neznámá, že jedinec ve zlatě bude dominovat všem, jak si to dnes představují páni. Ale ten menší, nepatrnější a skrovnější má větší šanci pohnout světem. Protože bude mít Boží požehnání. Kdyby tomuhle Rebeka věřila, byla by asi ve svém životě klidnější a opatrnější (Ale neradíme jí, sami sobě poradme!). Také to znamená: Buď klidná. Oba synové budou mít svoje místo. Sloužit, to není nic ponižujícího.

Kluci se narodili a rostli. Text knihy Genesis rychle přešel výchovu, všimli jste si toho? Texty popisující život, ty občas přecházejí výchovu. U Krista Pána nevíme taky nic. Ale na té výchově velice záleží, protože se výchovou přivlastňují hodnoty a na nich přece stojí svět. V hebrejském světě se to rozumělo samo, že potomci mají výchovu široké rodiny. Ale to nemusí znamenat, že se vše povedlo. Nikdo těm klukům nevysvětlil, že prvorozenoství a s ním spojené požehnání od Hospodina je závazek. To je úkol! To je dar! A s Božími dary se nekšeftuje! Jiní to dělat třeba mohou, my bychom neměli. To prostě jde! ³

Víme, do čeho Izákovi synové dospěli. Ezau, člověk pole a honiteb, je unavený a mluví o smrti.⁴ Podle textu dokonce dvakrát. Chce najíst. Ryšavý, červenohnědý muž zhltně čůčku, krvavě červenou a velmi výživnou potravinu (je to trochu jiná čůčka, než jsme zvyklí). Jákob ⁵ je *lživý*, jak říká i význam jeho jména, *ten kdo podtrhuje patu, ten kdo ti dá stoličku a podtrhne nohy*. Strategicky si Jákob připravuje prostor pro finální krádež pod taktovkou maminky. Ale vše je legální podle starých pravidel. Té mamince byl blíží, než Ezau. Ten zase vyhovoval více Izákovi. O Izákovi se říká, že je to *muž odpovědný*.⁶ Je nečitelný, unavený, požívačný, chce klid... Za Izákem nic není, žádné oltáře a také žádné výrazné chyby.⁷

A poslední musí zůstat ohlédnutí za evangeliem. Ježíš vypráví o rozséváči, který seje všude. Proč? Proč mrhá drahým semenem na skalnatou půdu, trní a cestu? Proč to všechno nejde do úrodné země, které si přece musíme vážit!? No, protože je třeba zasévat a padni komu padni, dávat šanci pro dobrá rozhodnutí všem. Ježíš nepřebíral lidi. A tak bychom to neměli dělat ani my.

*Pane nebe i země, dal jsi zrnu moc, aby zemřelo a dalo život nové rostlině.
Ať nás provází tato moc v bezmoci trní, nenávisných skal a ušlapaných cest.
Tvé požehnání rozhoduje, spočiň s ním na nás a dej nás sílu jej žít a předávat. Amen*

³ Tady smíme vidět, co znamenalo odejít „ze své země, ze svého rodiště a z domu svého otce“ jak dostal Abram za úkol. Rebeka však byla původem z Cháran, přinášela staré metody a pravidla. To víme podle hliněných tabulek z archivu města **Nuzi**, (původně Gasur, dnes Yorghana Tepe) je významné archeologické naleziště v severním Iráku, přibližně 12 kilometrů jihozápadně od Kirkúku. Město bylo osídleno od akkadského období přes asyrskou nadvládu a proslavilo se objevem tisíců klínových tabulek a unikátní malované keramiky. Na čtyřech tisících tabulek, které detailně dokumentují každodenní život, rodinné právo i obchodní transakce starověkých Churritů, je popsána možnost adopce za účelem prvorozenství (případný adoptovaný Abramův potomek Elíezer z Genesis 15:2). Ale to nebyla Hospodinova cesta. Taky by bylo možno chápat Izmaele, jako právoplatně prvorozeného podle dokumentů z Nuzi (Genesis 16:2). Ale ani to nebyla Hospodinova cesta... Tyto texty poskytují cenný kontext pro pochopení patriarchálních příběhů a podle těchto dokumentů bylo ospravedlnitelné prodat prvorozená práva. Ezau a Jákob nic nevymysleli. Mysleli postaru. A to nebyla Hospodinova cesta.

⁴ Řeči o smrti zatemňují mozek. Tak to je vidět i u pacientů, kteří už chtějí jen zemřít, aby nebyli nikomu na obtíž. Přitom starouši, kteří odcházejí v péči příbuzných, kteří také jednou zestárnou, mají velký úkol. Předat tradici vnukům.

⁵ Jákob je předabrahamovské jméno, známé v kenaanských krajích. Téměř dva tisíce let před Kristem bylo jméno známé. V Chammurapiho spisech se objevuje jakýsi *Yakibula*.

⁶ rabi Jonathan Sacks, O svobodě a náboženství, str. 46nn

⁷ Však měl to nejhorší za sebou, zážitek na hoře Moria, kde měl být obětován, musel být strašný - ač bylo Izákovi více než třicet let, těžko by se to trávilo každému.